

Tez Yazım Merkezi

İleri

Yüksek Lisans

Doktora

Gömülü Kuram (Grounded Theory) — Veriden Teori Üretme Rehberi

Grounded Theory yaklaşımının temelleri, Glaser vs Strauss vs Charmaz farkları, kodlama süreçleri ve tezde uygulama.

Zafer Hoca · Yayın: 04.04.2026 · 1 dk okuma

Gömülü Kuram Nedir?

Gömülü kuram (grounded theory), mevcut bir kuramı test etmek yerine verilerden yeni bir kuram üretmeyi amaçlayan nitel araştırma desendir. "Veri önce, teori sonra" ilkesiyle çalışır. Özellikle henüz kuramsal çerçevesi oluşmamış konularda güçlüdür. 1967'de Glaser ve Strauss tarafından geliştirilmiştir.

Üç Yaklaşım

Klasik (Glaser): Veri konuşsun. Araştırmacı önceden literatür okumadan alana girer. Kodlar tamamen veriden çıkar. En katı yaklaşım.

Sistematik (Strauss & Corbin): Daha yapılandırılmış. Açık, aksiyel ve seçici kodlama aşamaları. Paradigma modeli kullanılır. Türkiye'de en yaygın kullanılan yaklaşım.

Yapılandırmacı (Charmaz): Araştırmacının rolü ve bakış açısı kabul edilir. Daha esnek ve yansıtıcı (reflexive). Günümüzde giderek popülerleşmektedir.

Kodlama Süreci (Strauss & Corbin)

1. Açık kodlama (Open coding): Verideki her anlamlı birimi etiketleyin. Yüzlerce kod ortaya çıkar. "Bu veri parçası ne söylüyor?"

2. Aksiyel kodlama (Axial coding): Kodlar arasındaki ilişkileri bulun. Kategoriler ve alt kategoriler oluşturun. Paradigma modeli: koşullar → eylemler → sonuçlar.

3. Seçici kodlama (Selective coding): Çekirdek kategoriye (core category) belirleyin. Tüm diğer kategoriler buna bağlanır. Bu, ürettiğiniz kuramın özüdür.

Kuramsal Örnekleme ve Doygunluk

Kuramsal örnekleme: Veri toplarken analizle paralel ilerleyin. Analiz yeni sorular ortaya çıkardıkça, bu soruları cevaplayacak yeni katılımcılar seçin.

Kuramsal doygunluk: Yeni veri, mevcut kategorilere yeni bir şey eklemediğinde veri toplama durur. Genellikle 20-30 mülakat.

Tezde Kullanım İpuçları

1. Hangi yaklaşımı kullandığınızı açıkça belirtin (Glaser/Strauss/Charmaz).

2. Kodlama sürecini şeffaf olarak raporlayın — koddan kategoriye, kategoriden kurama giden yolu gösterin.

3. Memo (araştırmacı notları) tutun — karar süreçlerinizi belgeleyin.
4. Ürettiğiniz kuramı diyagram/model olarak görselleştirin.

Etiketler: #Strateji #Tez

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları:
zaferhoca.com.tr/magaza